

Factsheet

Aan de slag met duurzaamheid

We streven met z'n allen naar een duurzame, toekomstbestendige en vitale sportinfrastructuur. Buurtsportcoaches worden, naast bijvoorbeeld op verenigingsondersteuning, steeds meer ingezet op dit thema, blijkt uit [onderzoek van het Mulier Instituut](#). Ook cultuurcoaches kunnen vragen over duurzaamheid krijgen. Hoe kun jij hiermee aan de slag als buurtsport- of cultuurcoach? En hoe kun je bijdragen aan een vitale beweegvriendelijke omgeving?

In deze factsheet nemen we je mee in de stappen die je zelf kunt zetten om verenigingen en cultuurorganisaties te helpen. En waar je onafhankelijke, praktische en betrouwbare informatie kunt vinden.

Ambities

1 alle sportaccommodaties CO₂-arm

2 geen gewasbeschermingsmiddelen

3 gebruik circulaire materialen

4 klimaatadaptieve sportomgeving

Samen — naar duurzaam —>

Waarom moeten we in actie komen voor een duurzame sportinfrastructuur?

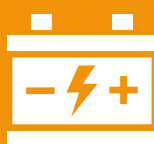
Nederland heeft grote ambities op het gebied van klimaat, energie en vitaliteit. Om de landelijke klimaatdoelstelling van 55% CO₂-reductie in 2030 uit het [Klimaatakkoord](#) te behalen, zet ook de sport- en beweegsector in op:

ENERGIEBESPARING

DUURZAME ENERGIEBRONNEN

ENERGIEOPSLAG

CIRCULARITEIT

Om de omgeving vitaal en toekomstbestendig te houden, werken we ook aan:

- beweegvriendelijke omgeving
- biodiversiteit
- klimaatadaptatie
- gezonde sportomgeving

Deze ambities kunnen we bereiken door anders om te gaan met energie.

Niet verbruikte energie is de meest duurzame energie! Dit vraagt een gedragsverandering (denk aan afvalreductie en een gezonde sportkantine) en daarvoor is veel hulp en zijn tips & tricks beschikbaar. In deze factsheet brengen we deze in beeld. Zo heeft het anders omgaan met materialen grote impact op een duurzame sportinfrastructuur.

We informeren je aan de hand van onderstaande thema's:

Energie

Materialen

Gedrag

We leggen eerst uit hoe de verduurzaming in de sportsector georganiseerd is.

Organisatie van de verduurzaming van de sport- en bewegsector

Versillende partijen binnen de sport hebben de handen ineengeslagen om de verduurzaming van de sport- en bewegsector te versnellen. NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS), BSNC, Kenniscentrum Sport & Bewegen, het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en RVO werken samen binnen de [Routekaart Verduurzaming Sport](#). In het huidige [Sportakkoord](#) is de verduurzaming van de sport- en bewegsector één van de zes ambities.

Met deze samenwerking kunnen we met de sport- en bewegsector grote impact maken als je bedenkt dat we in Nederland meer dan 10.000 sportaccommodaties hebben, welke gebruikt worden door 22.000 sportondernemers en -verenigingen, die samen goed zijn voor 5,7 miljoen vierkante meter oppervlakte.

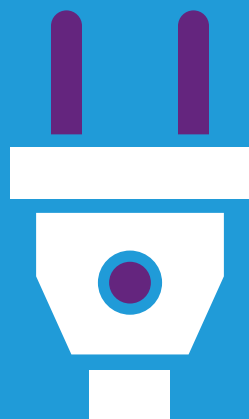
Veel enthousiaste sportverenigingen en -ondernemers die meteen aan de slag willen, lopen vast op de enorme hoeveelheid informatie die beschikbaar is. Welke informatie is onafhankelijk? Welke informatie is niet-commercieel en betrouwbaar?

Op [Duurzame Sportsector](#) vind je alle onafhankelijke betrouwbare informatie over het verduurzamen van sportaccommodaties op één plek. De toekomstbestendigheid van de sport- en bewegsector is onder andere afhankelijk van vitale, duurzame sportaccommodaties. Met de huidige wet- en regelgeving en klimaatomstandigheden is het belangrijk om op de hoogte te zijn van de verbeteropties van verduurzaming.

Vaak ontbreekt het aan tijd, geld en kennis om de verduurzaming in te zetten. Daarom is het belangrijk het proces op te delen. Er zijn veel kleine stappen die een vereniging bijvoorbeeld kan zetten om steeds dichterbij de doelstellingen te komen.

Hoe?
Daar geven
we je hier
handreikingen
voor.

Energie

Krijg inzicht en bepaal je ambities

Om te beginnen moet je inzicht krijgen in jouw situatie. Dat kan aan de hand van eenvoudige vragen: welke apparaten verbruiken veel stroom? Staat de deur van de kantine of sporthal altijd open? Gaat het licht uit wanneer er niemand is?

Sportverenigingen krijgen soms oude koelkasten of andere apparatuur van leden. Dat is met de beste bedoelingen, maar dit zijn vaak energieslurpers. Oudere apparatuur heeft vaak een hoger energielabel en verbruikt dus meer stroom. Dit zijn de zogenaamde quick wins:

Tijdschakelaars
(bijvoorbeeld op de tapwatercirculatieleiding)

Deurdrangers

Isoleren van leidingen

Efficiënt gebruik van keukenapparatuur

Vervangen binnenverlichting door LED

Verlagen van de nachttemperatuur

Grote stappen in energiebesparing kun je bijvoorbeeld maken door ledverlichting te installeren op de sportvelden, de sportaccommodatie te laten isoleren of een warmtepomp aan te schaffen.

Wat je duurzaamheidsambities ook zijn: het is belangrijk om deze samen vast te stellen. Zo kom je van een eerste idee tot een duurzame sportaccommodatie. Maar wie heb je daarbij nodig en waar begin je?

Wat?

Stap voor stap naar een zwembad zonder gasverbruik

Hoe?

[Stappenplan Verduurzaming Sportverenigingen](#)

Praktijkvoorbeeld:

[Zwem- en sportcomplex de Swaneburg in Coevorden](#)

Leestip:

[Warmtepompen en zonnecollectoren maken zwembad de Swaneburg CO2-neutraal](#)

Energie besparen is goed voor de clubkas

Energiebesparende maatregelen zijn vaak kostbaar. Je gebouw isoleren, ledverlichting of een warmtepomp installeren vragen allemaal een investering. Om de verduurzaming van sportaccommodaties te bekostigen zijn er subsidies beschikbaar. Zoals de BOSA-subsidieregeling (bouw en onderhoud sportaccommodaties), lees hier meer over in de [Subsidiewijzer Verduurzaming Sportaccommodaties](#).

Je investering verdien je uiteindelijk terug, je energielasten gaan namelijk omlaag. Dat ga je terugzien in de clubkas. Wanneer dat is, is afhankelijk van de maatregelen, de situatie en jouw energieverbruik.

Wat?

Ledverlichting installeren

Hoe?

Verduurzaming met de hulp van een energiecoach

Praktijkvoorbeeld: [Tennisvereniging Randenbroek](#)

Leestip:

[Subsidiewijzer Verduurzaming Sportaccommodaties](#)
[BOSA-subsidie](#)

Wil je direct kijken wat jouw sportaccommodatie kan besparen?
Vraag via [Sport NL Groen](#) een gratis energiecoach aan
en kijk hoe de sportaccommodatie energie kan besparen.

Je eigen duurzame energie opwekken

Wanneer je inzicht hebt in jouw energieverbruik en energiebesparende aanpassingen hebt gedaan, kun je kijken naar de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken. De meest toegepaste techniek zijn zonnepanelen op het dak. Maar er zijn nog meer mogelijkheden: je kunt ook energie opwekken met windenergie, warmteterugwinning of geothermie. Lees meer hierover op [Duurzame Sportsector](#).

Wat?

Zonnepanelen op het dak

Praktijkvoorbeeld: [Winnaar sportaccommodatie van het Jaar 2022](#)

Leestip:

[FAQ Zonnepanelen](#)

Materialen

Een duurzame, vitale sport- en beweegsector inrichten vindt natuurlijk ook plaats in de openbare ruimte. Deze ruimte willen we inrichten als [beweegvriendelijke omgeving](#). Een leefomgeving die mensen faciliteert, stimuleert en uitdaagt om te bewegen, te spelen en te sporten. Materiaalgebruik maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Ook daarin kunnen duurzame keuzes gemaakt worden.

Denk bij de realisatie van nieuwe speelplekken of renovatie na wat de wensen van de buurt zijn. Zijn er mogelijkheden om sport- en speelplekken zo in te richten dat ze voor meerdere doelgroepen geschikt zijn? Of op de iets langere termijn aan te passen zijn? Zodat, als de kinderen in een wijk ouder worden, je de plek aan kan passen aan de behoefte, en je wellicht de oude toestellen ergens anders kan plaatsen. Of staan er nog goede toestellen ergens op een gemeentewerf die goed bruikbaar zijn?

Als je dan toch nieuwe materialen aanschaft, probeer dan zoveel mogelijk circulaire materialen te gebruiken. Het eerste volledig circulaire kunstgras verschijnt inmiddels op de markt en ook steeds meer toestellen zijn (deels) circulair geproduceerd. Maar kijk ook of je natuurlijke materialen kan gebruiken of de omgeving zelf kan gebruiken als speelplek, een omgevallen boom, natuurlijke hoogteverschillen, etc.

Je kan een sport- en speelplek ook vergroenen met bomen, naast dat groen uitnodigt tot bewegen, draag je bij aan de biodiversiteit en klimaatadaptatie. Daarover verderop meer.

Circulaire Sport is het ontwikkelen, gebruiken en hergebruiken van (sport)gebouwen, (sport)materiaal, sportgebieden en sportinfrastructuur, zonder natuurlijke hulpbronnen onnodig uit te putten, de leefomgeving te vervuilen en ecosystemen aan te tasten door gebruik te maken van zoveel mogelijk hernieuwbare grondstoffen. Dit betekent ook bouwen op een wijze die economisch, sociaal cultureel en ecologisch verantwoord is. Hier en daar, nu en later.

Wat? **Circulair materiaalgebruik**
Hoe? Refuse - Reduce - Reuse - Repurpose - Recycle
Praktijkvoorbeeld: [Cruyff Court levert water voor Sparta-stadion](#)

Leestip: [Wie wint de circulair spelen award 2022?](#)
[Speeltuinen van windmolenwieken](#)
[Picknicktafels van gerecycled kunstgras](#)

Biodiversiteit & klimaatadaptatie

Natuur en sport en bewegen kunnen veel voor elkaar betekenen. Groene sportaccommodaties en beweegruimten zijn namelijk goed voor de mens én het klimaat. Naast de materialen die worden gebruikt in een duurzame en vitale sport- en bewegingomgeving is daarom ook biodiversiteit van belang.

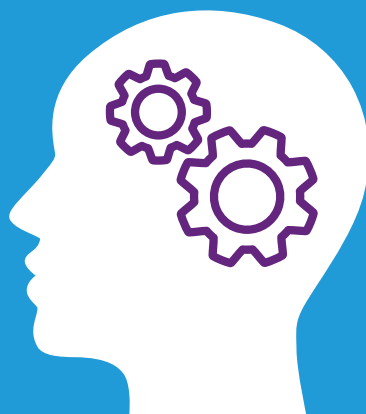

Wat? **Hoe creëer je meer biodiversiteit?**
Hoe? Tegels eruit en groen erin
Praktijkvoorbeeld: [Tegelwippen](#)
[Stichting Natuurij's Peter's Baan in Soest](#)

Leestip: [Aan de slag met meer biodiversiteit op je sportclub](#)

We merken het allemaal aan de extremere weersomstandigheden: de gevolgen van de klimaatverandering zijn al in gang gezet. We krijgen steeds hetere zomers, langere periodes van droogte en zwaardere buien. Biodiversiteit kan een grote rol spelen in het omgaan met deze negatieve gevolgen. Zo brengen bomen en planten verkoeling in hete zomers en zorgen voor betere afwatering. Soms zijn er grotere aanpassingen nodig, dat wordt klimaatadaptatie genoemd.

Wat het effect is van klimaatadaptatie op sport en bewegen, watertekort, -overlast en hittestress kun je lezen in de serie [Klimaatadaptatie in de sport- en bewegingssector](#)

Gedrag

Al deze duurzame verbeteropties vragen om een verandering van gedrag. Er zit een verschil tussen je ergens bewust van zijn en ernaar handelen. Waarom is het toch zo moeilijk om in actie te komen?

Als we kijken naar de doelstellingen van een duurzame infrastructuur zijn veel zaken niet direct tastbaar. Dat maakt het lastig. Daarnaast staan we voor de uitdaging om dit samen te doen. Zeg maar: [iedereen doet wat](#).

Maar verandering is mogelijk, dat zien we in het rookgedrag in Nederland. Daar kunnen we veel van leren. Zo worden er hulpmiddelen aangeboden en spreken we elkaar erop aan.

Wat?

Rookvrij

Hoe?

[In 4 stappen naar een rookvrije sportvereniging](#)

Praktijkvoorbeeld:

[Zo werden deze drie sportverenigingen rookvrij](#)

Leestip:

[Op weg naar het nieuwe normaal](#)
[Rookvrijegeneratie.nl](#)
[Stappenplan rookvrije sportclub](#)

OP WEG NAAR EEN
**ROOKVRIJE
GENERATIE**

Als je aan de slag gaat met gezonde keuzes voor je eigen lijf, maak je ook duurzame keuzes voor het klimaat. Met deze drie pijlers zet je in op een gezonde sportomgeving:

1

Rookvrije generatie

2

Verantwoord alcoholgebruik

3

Gezonde kantine

Deze pijlers maken je sportaccommodatie ook duurzamer. Ze dragen bij aan minder afval (sigarettenpeuken, bewuster gedrag, gezondere en onverpakte producten). Gezond gedrag aanleren op de sportclub is daarom ook goed voor het klimaat.

En zo heeft een sportaccommodatie een voorbeeldfunctie in zowel gezondheid als duurzaamheid. Want waarom zou je het thuis niet doen, zoals het op de sportclub gaat?

Wat?

Een gezonde fysieke en sociale leefomgeving

Hoe?

[JOGG-Teamfit](#)

Praktijkvoorbeeld: [Gezonde kantines in Friesland](#)

Leestip:

[Hier fix je nix](#)
[Jumbo Foodcamp](#)

Afval scheiden en verminderen

Wil je meer weten over het verminderen en scheiden van afval dan kun je gebruik maken van de informatie die je kan vinden op [Duurzame Sportsector](#).

Wat?

Afval scheiden en verminderen

Hoe?

Stappenplan sportclubs afvalpreventie en -scheiding

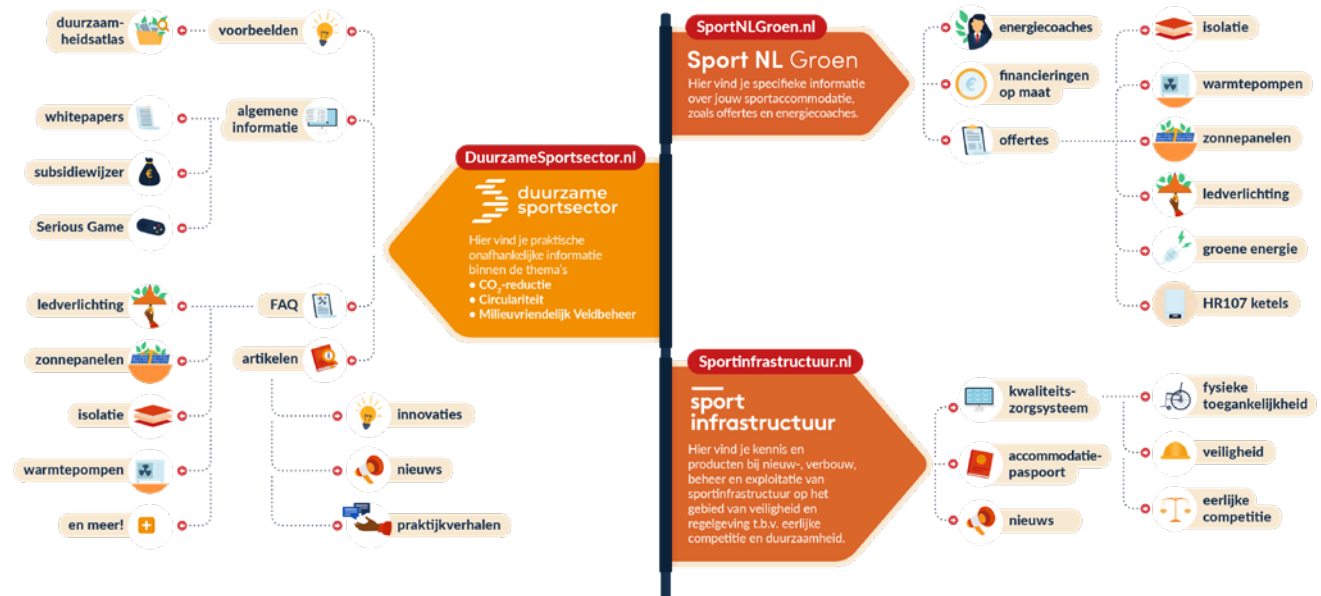
Praktijkvoorbeeld: [VOC Rotterdam](#)

Leestip:

[Afval scheiden en verminderen bij je vereniging begint met een stappenplan](#)
[Regels over wegwerpplastic \(SUP-reglement\)](#)

Wat vind ik waar?

Als je specifiek op zoek bent en je wil verenigingen doorverwijzen naar informatie over verduurzaming kun je deze factsheet en de hieronder weergegeven wegwijzer gebruiken om snel te zien wat je waar kan vinden. Op deze manier help je als buurtsport- of cultuurcoach mee aan een duurzame, vitale en toekomstbestendige leefomgeving voor iedereen.

Deze factsheet is gepubliceerd in juli 2022 en met de grootste zorgvuldigheid samengesteld.

www.sportindebuurt.nl

070 - 373 80 53 of info@sportindebuurt.nl

Deze factsheet is een initiatief van de partners Brede Regeling Combinatiefuncties en geschreven door Kenniscentrum Sport & Bewegen.

